

KIẾN NGHỊ

Về việc thành lập và bảo vệ Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Voọc mông trắng tại khu vực Kim Bảng, tỉnh Ninh Bình

Kính gửi:

- Thủ tướng Chính phủ;
- Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường;
- Chủ tịch Ủy ban Nhân dân tỉnh Ninh Bình.

Voọc mông trắng (*Trachypithecus delacouri*) là một trong những loài linh trưởng quý hiếm và đặc hữu của Việt Nam, hiện được xếp vào nhóm Cực kỳ nguy cấp (CR) trong Sách đỏ Việt Nam (2023) và Danh lục đỏ của Liên minh Bảo tồn Thiên nhiên Quốc tế (IUCN). Loài Voọc mông trắng cũng thuộc nhóm được bảo vệ cao nhất trong các Nghị định số 06/2019/NĐ-CP và 84/2022/NĐ-CP của Chính phủ.

Khu vực rừng núi đá vôi Kim Bảng (tỉnh Hà Nam cũ, nay đã sáp nhập về tỉnh Ninh Bình từ ngày 1/7/2025) hiện đang là nơi cư trú của quần thể Voọc mông trắng lớn thứ hai thế giới, chỉ sau quần thể tại Khu bảo tồn Vân Long, với số lượng ước tính khoảng 120–150 cá thể. Ngoài ra, vùng rừng trên núi đá vôi Kim Bảng cũng là một khu vực có giá trị đa dạng sinh học đặc biệt, với các loài biểu trưng cho hệ sinh thái rừng trên núi đá vôi của vùng đồng bằng sông Hồng, đó cũng là các loài đang được Chính phủ Việt Nam ưu tiên bảo vệ như Cu li nhỏ, Sơn dương, Thằn lằn ngón Hương Sơn, Lan hài, Chè hoa vàng. Thêm vào đó, vùng rừng trên núi đá vôi Kim Bảng cũng là khu vực liền dải với Vân Long, Đồng Tâm, Hương Sơn, Tam Chúc tạo thành một vùng cảnh quan bảo tồn quan trọng nhất vùng đồng bằng sông Hồng kết nối giữa ba tỉnh Ninh Bình, Hòa Bình (nay là Phú Thọ) và thành phố Hà Nội.

Từ năm 2016, các tổ chức bảo tồn ở Việt Nam, Tổ chức bảo tồn động thực vật hoang dã thế giới (FFI) và các cơ quan chức năng đã đề xuất thành lập Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Voọc mông trắng tại Kim Bảng. Ủy ban Nhân dân (UBND) tỉnh Hà Nam cũng đã tổ chức khảo sát, lập hồ sơ thành lập Khu bảo tồn và thống nhất phương án với các sở, ngành. Đến năm 2023, đề án thành lập khu bảo tồn có diện tích vùng lõi khoảng 3.182 ha đã được hoàn tất. Việc thành lập Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Kim Bảng cũng đã được đưa vào Quy hoạch lâm nghiệp quốc gia thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050 với diện tích là 3.182 ha (Quyết định số 895/QĐ-TTg). Tuy nhiên, đến nay Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Kim Bảng vẫn chưa được thành lập, việc quản lý khu vực rừng này vẫn đang được giao cho Hạt Kiểm lâm Kim Bảng-Thanh Liêm quản lý với nguồn lực rất hạn chế (hiện chỉ có 4 kiểm lâm viên làm việc tại Hạt kiểm lâm này).

Trong bối cảnh hiện nay, các mối đe dọa như: săn bắn, bẫy bắt, lấy lâm sản trái phép vẫn đang gây ra áp lực tới sự tồn tại của Voọc mông trắng và đa dạng sinh học ở đây. Thêm vào đó, sinh cảnh của hệ sinh thái rừng trên núi đá vôi Kim Bảng ngày càng bị thu hẹp, hoạt động khai thác khoáng sản, ô nhiễm tiếng ồn và bụi từ hoạt động khai thác đá ngày càng tăng

làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến cả động vật hoang dã và người dân¹. Chúng tôi, các tổ chức bảo vệ môi trường, bảo tồn thiên nhiên ký tên dưới đây, trân trọng kiến nghị các cấp lãnh đạo quan tâm và thúc đẩy thực hiện một số hoạt động cấp bách sau để bảo vệ quần thể Voọc mông trắng cực kỳ nguy cấp và các giá trị đa dạng sinh học đặc biệt của khu vực rừng trên núi đá vôi Kim Bảng:

(1) Khẩn trương thành lập Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Voọc mông trắng Kim Bảng

Chúng tôi kiến nghị Ủy ban Nhân dân tỉnh Ninh Bình chính thức ra quyết định thành lập Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Voọc mông trắng Kim Bảng theo diện tích đã được đề xuất và phù hợp với Quy hoạch lâm nghiệp quốc gia thời kỳ 2021 - 2030, tầm nhìn đến năm 2050. Việc thành lập khu bảo tồn này khẳng định quyết tâm của tỉnh trong việc bảo tồn đa dạng sinh học và đặc biệt là loài Voọc mông trắng. Hơn thế nữa, Khu bảo tồn mới sẽ giúp tỉnh và Việt Nam tăng được diện tích các khu bảo tồn, đáp ứng được các cam kết của quốc gia đối với Công ước về Đa dạng sinh học. Việc chậm trễ thành lập khu bảo tồn sẽ làm khu vực có giá trị đa dạng sinh học cao này tiếp tục bị xâm hại bởi các hoạt động săn bắt, khai thác lâm sản và khai thác khoáng sản.

Bên cạnh giá trị sinh thái và bảo tồn nổi bật, khu vực Kim Bảng còn sở hữu tiềm năng lớn để phát triển du lịch sinh thái gắn với bảo tồn thiên nhiên. Với cảnh quan núi đá vôi hùng vĩ, hệ sinh thái đặc hữu với sự hiện diện của voọc mông trắng, việc thành lập khu bảo tồn không chỉ góp phần bảo vệ sinh cảnh tự nhiên mà còn mở ra cơ hội thu hút các nguồn lực xã hội hóa, đầu tư xanh và thu hút các dự án hợp tác quốc tế trong lĩnh vực bảo tồn và phát triển bền vững. Điều này sẽ giúp thúc đẩy các hoạt động du lịch gắn với thiên nhiên qua đó tạo sinh kế bền vững cho cộng đồng địa phương, nâng cao vị thế của tỉnh Ninh Bình như một tỉnh đi đầu trong phát triển bền vững gắn với chuyển đổi xanh.

(2) Phục hồi môi trường sau khai thác khoáng sản và đảm bảo hành lang kết nối

Hiện nay, trong khu vực rừng Kim Bảng (thuộc phường Tam Chúc và phường Lý Thường Kiệt mới) có nhiều mỏ đá vôi đang hoạt động hoặc đã hết thời hạn khai thác. Chúng tôi kiến nghị tỉnh Ninh Bình chỉ đạo các cơ quan chức năng tiến hành rà soát toàn bộ các mỏ đã kết thúc khai thác hoặc đang trong giai đoạn sắp đóng cửa mỏ để yêu cầu thực hiện nghiêm túc nghĩa vụ phục hồi môi trường theo đúng các quy định tại Luật Địa chất và Khoáng sản năm 2024 và Luật Bảo vệ môi trường năm 2020. Cụ thể, các tổ chức, doanh nghiệp có trách nhiệm lập, trình duyệt và triển khai phương án đóng cửa mỏ, hoàn nguyên môi trường, phục hồi hệ sinh thái sau khai thác. Diện tích sau phục hồi này cần được ưu tiên đầu tư để phục hồi các sinh cảnh tự nhiên và từng bước tích hợp, sáp nhập vào Khu bảo tồn nhằm mở rộng vùng lõi, tăng tính kết nối và nâng cao khả năng thích nghi và phục hồi của hệ sinh thái trước những tác động của biến đổi khí hậu và con người.

Đối với các mỏ đang khai thác, Ủy ban Nhân dân tỉnh cần chỉ đạo các cơ quan chuyên môn tăng cường giám sát, đánh giá tác động của các mỏ, bao gồm kiểm soát bụi mịn, tiếng ồn và nước thải đảm bảo cộng đồng và các loài hoang dã sống gần khu vực khai thác không bị ảnh hưởng bởi ô nhiễm.

¹ Các vấn đề này đã được phản ánh trong loạt bài “Kiến thiết không gian bảo tồn: Mệnh lệnh sống còn, trách nhiệm với tương lai” đăng trên báo điện tử Vietnam Plus tháng 7/2025. Xin tham khảo tại: <https://mega.vietnamplus.vn/kien-thiet-khong-gian-bao-ton-menh-lenh-song-con-trach-nhiem-voi-tuong-lai-6835.html>

(3) Tiến hành rà soát các dự án phát triển khác có nguy cơ ảnh hưởng đến khu bảo tồn

Chúng tôi cũng kiến nghị UBND tỉnh Ninh Bình cần đặc biệt lưu ý đến các dự án phát triển khác trong khu vực như sân golf, khu du lịch sinh thái, mở đường mới nguy cơ xâm lấn hoặc làm ảnh hưởng tới các khu vực bảo tồn nhằm giảm thiểu các tác động tới thiên nhiên cũng như các loài hoang dã. Do đó, tỉnh Ninh Bình nên tham vấn các cơ quan chuyên môn và tổ chức bảo vệ môi trường về các báo cáo đánh giá tác động môi trường (ĐTM) trước khi xem xét phê duyệt các dự án này. Việc phát triển kinh tế cần đi đôi với bảo vệ môi trường, thiên nhiên và các loài động, thực vật hoang dã. Mất cân bằng hoặc phá vỡ hệ sinh thái tự nhiên sẽ dẫn đến suy giảm đa dạng sinh học của toàn vùng.

(4) Hợp tác đảm bảo nguồn lực cho các hoạt động bảo tồn đa dạng sinh học

Chúng tôi cũng kiến nghị tỉnh xem xét lồng ghép một cách phù hợp các chương trình bảo tồn thiên nhiên vào quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội và quy hoạch bảo vệ môi trường của tỉnh, đồng thời gắn kết với các sáng kiến quốc gia như Kế hoạch hành động bảo tồn linh trưởng, Chiến lược quốc gia về đa dạng sinh học, và cam kết 30x30 (đến năm 2030, ít nhất 30% diện tích đất liền, vùng nước nội địa, vùng biển và ven biển có tầm quan trọng đặc biệt về đa dạng sinh học và dịch vụ hệ sinh thái, được quản lý, bảo vệ hiệu quả thông qua hệ thống các khu bảo tồn) trong Mục tiêu 3 của Khung đa dạng sinh học toàn cầu Kunming-Montreal. Các tổ chức bảo vệ môi trường, bảo tồn thiên nhiên tại Việt Nam sẵn sàng tham gia và đồng hành với tỉnh Ninh Bình tìm kiếm, huy động nguồn lực và kinh nghiệm quốc tế để hỗ trợ các hoạt động bảo tồn thiên nhiên của địa phương ngày càng mạnh mẽ và hiệu quả hơn.

Việc thành lập và quản lý hiệu quả Khu bảo tồn Loài và Sinh cảnh Voọc mông trắng Kim Bảng không chỉ là hành động cấp bách để bảo vệ loài linh trưởng quý hiếm của Việt Nam, mà còn là minh chứng cho các cam kết mạnh mẽ của Chính phủ cũng như tỉnh Ninh Bình trong việc bảo tồn thiên nhiên, các cam kết quốc tế về đa dạng sinh học và giảm phát thải, Net-Zero.

Chúng tôi trân trọng kính đề nghị Thủ tướng Chính phủ, Bộ Nông nghiệp và Môi trường, và UBND tỉnh Ninh Bình cân nhắc xem xét, chỉ đạo và thúc đẩy thực hiện các kiến nghị thiết thực và có ý nghĩa nêu trên.

Mọi liên hệ về kiến nghị này, vui lòng trao đổi qua:

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

Địa chỉ: NV31, Khu đô thị mới Trung Văn, phường Đại Mỗ, Hà Nội

ĐT: 0243 5564001 Email: contact@nature.org.vn

Trân trọng cảm ơn!

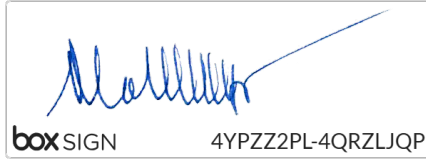
Hà Nội, ngày 01 tháng 08 năm 2025

Thay mặt các tổ chức kiến nghị

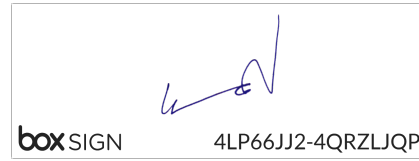
Các tổ chức tham gia kiến nghị

**Trung tâm Bảo tồn thiên nhiên
và Phát triển (CCD)**

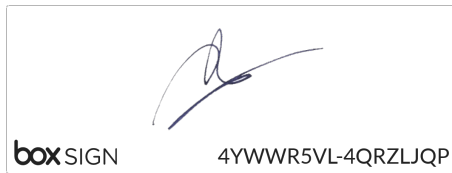
Người đại diện: Ts. Nguyễn Mạnh Hà

**Trung tâm Nghiên cứu Quản trị
Tài nguyên Vùng cao (CEGORN)**

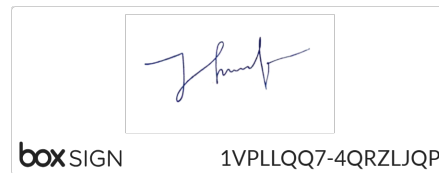
Người đại diện: Ts. Ngô Văn Hồng

Trung tâm Con người và Thiên nhiên

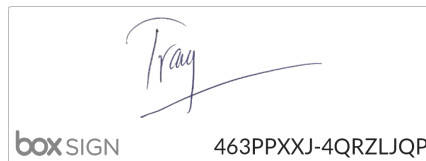
Người đại diện: Trịnh Lê Nguyên

**Trung tâm bảo tồn đa dạng sinh học
Nước Việt Xanh (GreenViet)**

Người đại diện: Trần Hữu Vỹ

**Trung tâm Hành động vì Động vật
hoang dã Việt Nam (WildAct)**

Người đại diện: Ts. Nguyễn Thị Thu Trang